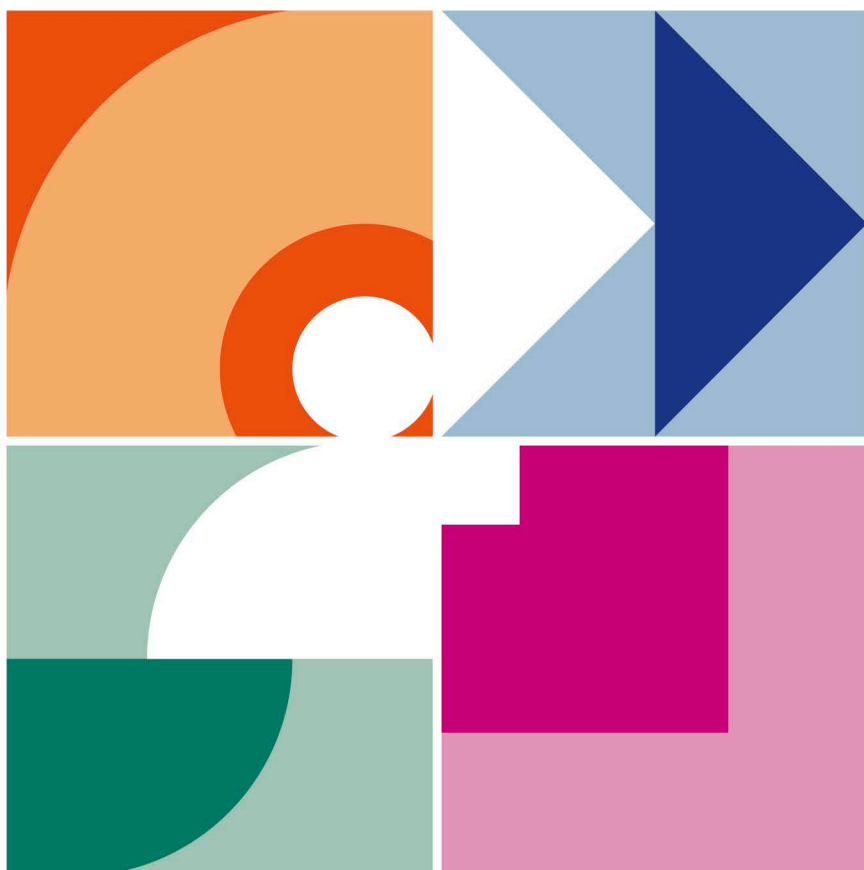

Håndbok i helseinnovasjon

Forskningsbaserte råd og verktøy
for å forme fremtidens helsetjeneste

Kari J. Kværner og Thomas Hoholm (red.)

Kari J. Kværner og Thomas Hoholm (red.)

Håndbok i helseinnovasjon

Forskningsbaserte metoder
og verktøy for å forme
fremtidens helsetjeneste

CAPPELEN DAMM AKADEMISK

Forord

Denne boken er et resultat av åtte års tverrfaglig forsknings- og innovasjonsarbeid i norsk helsetjeneste gjennom Senter for fremtidig helse (Centre for Connected Care, C3), et senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) med finansiering fra Norges forskningsråd. I tillegg til forskningsartikler, doktorgrader, utredninger og mange innovasjonsprosjekter, ønsker vi å gjøre vår kunnskap og nye forskningsbaserte metoder tilgjengelig for deg. Metoder og verktøy presentert i denne boken vil også være nyttige i andre deler av offentlig sektor.

Kapitlene i boken er skrevet av en lang rekke dyktige forskere fra Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Universitetet i Oslo, Akershus universitetssykehus, Handelshøgskolen BI og Oslo universitetssykehus. Vi vil gjerne takke alle bidragsytere som har deltatt med energi og entusiasme. En spesiell takk til Josina Vink, Jon Bingen Sande og Per Ingvar Olsen for deres medredaktøransvar innenfor sine forskningsområder.

Verktøyene og metodene er utviklet i forskning sammen med offentlige partnere (Oslo kommune, Larvik kommune, Oslo universitetssykehus, Akershus universitetssykehus, Sunnaas sykehus) og næringslivspartnere (Dignio, Diffia, CGI, Induct, Siemens Healthineers, Accenture, Sykehuspartner, Abelia og Norway Health Tech). Samtidig som det har vært krevende å finne felles mål og veier slik at innsatsen blir mest mulig produktiv, har det også vært et stort privilegium å få jobbe over så lang tid med så mange sentrale aktører på feltet. Tusen takk for samarbeid og gode diskusjoner!

Takk også til Åsmund Eikenes og Eline Prytz Andersen i Halogen for uvurderlig hjelp for redaksjonen, med tekstarbeid, koordinering og gode ideer! Dette bokprosjektet hadde ikke blitt så bra uten dere.

En god fremtidig helsetjeneste avhenger av at vi stadig bidrar til å fornye den. Vi ser at helsepersonell og leverandører gjør sitt for å bidra til dette hver eneste dag. Vi håper boken vil være til inspirasjon og nytte i praksis. Vi oppfordrer deg til å bruke boken aktivt i ditt videre arbeid mot gode fremtidige helsetjenester.

Oslo, mai 2023

Kari J. Kværner og Thomas Hoholm

Innhold

Forord	5
Innledning	12
<i>Kari J. Kværner og Thomas Hoholm</i>	
Del I Å forme fremtidens helsetjenester	17
1 Alt vi ikke kan se	23
Isfjell-kartlegging for å legge merke til, forstå og forme sosiale strukturer	
<i>Josina Vink</i>	
2 Konkurrerende tenkemåter	30
Workshop-metodikk for kartlegging og drøfting av helsetjenestens ulike logikker	
<i>Josina Vink, Shivani Prakash og Felicia Nilsson</i>	
3 Kraften i brukermedvirkning	37
Syv ulike måter å involvere og inkludere brukere på	
<i>Betina Riis Asplin og Thomas Hoholm</i>	
4 Verdidrevet innovasjon	45
En ny allianse mellom behandler og pasient	
<i>Keith Peavy, Thomas Hoholm og Bjørn Erik Mørk</i>	
6 Innhold	

5	Å navigere med kløkt	50
	Oppmerksom konflikthåndtering ved hjelp av tjenstedesign	
	<i>Josina Vink og Trust Saidi</i>	
6	Ulike kropper i fremtidens helsetjeneste	55
	Kritiske og spekulative designstrategier for likeverd og mangfold i digital helse	
	<i>Marie Louise Juul Søndergaard</i>	
7	Systemendring i hverdagen	62
	Om å se seg selv som en endringskraft	
	<i>Josina Vink</i>	
Del II Ta de rette beslutningene		69
8	Å lede innovasjonsprosesser	73
	Refleksjon som nøkkelen til stødig og inkluderende lederskap	
	<i>Kari J. Kværner</i>	
9	Tidlig metodevurdering	82
	Fra kvalifisert synsing til kunnskapsbaserte beslutninger	
	<i>Kari J. Kværner og Linn Støme</i>	
10	Evaluere for å forbedre underveis	95
	Hva du må tenke på før du iverksetter en pilot	
	<i>Kari J. Kværner og Linn Støme</i>	
11	Datasimulering for optimalisering av pasientflyt og ressursbruk i helsetjenesten	105
	Verdien av data for å utforske muligheter og ta beslutninger	
	<i>Lene Berge Holm og Tone Breines Simonsen</i>	

12 Å designe der innovasjonen skjer	114
En veileder for å etablere midlertidige laboratorier for tjenstedesign i helseorganisasjoner	
<i>Jonathan Romm</i>	
13 Veikart for implementering	122
En metode for å planlegge og forankre de neste stegene	
<i>Frida Almqvist</i>	
Del III Veien gjennom en anskaffelse	133
14 Hva er problemet med offentlige anskaffelser?	135
Utfordringer og muligheter for gode samarbeid med private leverandører	
<i>Jon Bingen Sande</i>	
15 Guide til kompleks problemløsning i anskaffelser	145
Steg for steg for å lykkes	
<i>Jon Bingen Sande</i>	
16 Hvordan bruke relasjonskontrakter i offentlige anskaffelser	152
Gode råd for et vellykket samarbeid mellom offentlige og private aktører	
<i>Jon Bingen Sande</i>	
17 Kravspesifikasjoner i anskaffelse av helsetjenester	161
Sjekkliste for å inkludere leverandørene i riktig del av prosessen	
<i>Anna Stepanova</i>	
18 Innovasjonspartnerskap	167
Hva det kan og ikke kan bidra med	
<i>Morten H. Abrahamsen og Per Ingvar Olsen</i>	
8 Innhold	

19 Hvordan får vi innovasjonsvennlige digitale infrastrukturer?	176
Kriterier og råd for en vellykket digital utviklingsprosess	
<i>Margunn Aanestad, Polyxeni Vassilakopoulou og Miria Grisot</i>	
20 Hvordan oppstartsbedrifter kan bidra til helseinnovasjon	186
Åtte grep for å lykkes som leverandør	
<i>Susanna Pinnock og Maria Grazyna Hviding</i>	
Del IV SE SPOR AV ENDRINGENE	193
21 Et nytt samspill mellom pasient og helsepersonell	195
Konsekvenser ved innføring av digital hjemmeoppfølging	
<i>Miria Grisot, Alexander Moltubakk Kempton og Margunn Aanestad</i>	
22 Kontrasten mellom det vi planlegger og det som skjer ..	202
Observasjon som metode for å sidestille konsept og praksis	
<i>Zhipeng Duan</i>	
23 Trygghet til å endre yrkesidentitet	210
Hva vi ber om når vi ber ansatte om å være mer innovative	
<i>Keith Peavy, Thomas Hoholm og Bjørn Erik Mørk</i>	
24 Utfordrende å enes om styringsverktøy for innovasjon ..	218
Gode råd for å måle og dele innovasjonserfaringer på tvers av sykehus og sektorer	
<i>Trust Saidi, Per Ingvar Olsen og Kari J. Kværner</i>	

25	Hvordan skalere nye digitale helsetjenester i krisetider...	224
	Lærdommer fra covid-19-pandemien i Oslo kommune	
	<i>Per Ingvar Olsen og Morten H. Abrahamsen</i>	
26	Hvordan legge til rette for implementering?	232
	Seks grep for å ta imot og bruke digitale skybaserte løsninger	
	<i>Per Ingvar Olsen</i>	
27	Å ta i bruk helseteknologi – erfaringer fra Storbritannia...	237
	Tre gode råd som kan styrke den norske helsetjenesten	
	<i>Gilbert Kofi Adarkwah og Per Ingvar Olsen</i>	
	Avslutning	244
	Forfatteromtaler	250

Intervjuer

Sunnaas sykehus:

Vi tenker og arbeider annerledes på grunn av C3 20

Larvik kommune:

C3 har vært en god drahjelp..... 67

OUS:

Et inspirerende og slagkraftig samarbeid..... 71

Diffia:

C3s forskning er avgjørende for å lykkes med innovasjon 143

Sykehuspartner HF:

Tillit som brobygger for gode samarbeid..... 160

Norway Health Tech:

Samarbeid krever økt rolleforståelse 175

CGI Norge:

Det er lang vei mellom å diskutere og handle 185

Dignio:

Det vi har fått har vært veldig bra 215

Induct:

Et insentiv for å spre innovasjon..... 217

Siemens Healthineers:

Digital samhandling – et uforløst potensial? 223

Abelia:

Det er først nå samfunnet ser verdien av C3s arbeid 242